

SA Archimedes

ARCHIMEDES |

**Eesti osalemine 6. Raamprogrammi IST temaatilisest valdkonnas.
Esimese projektikonkursi tulemused**

Tarmo Pihl

IST rahvusliku kontaktpunkti konsultant

tarmop@archimedes.ee

Tartu 2003

Sisukord

<i>1. IST esimene projektikonkursi kutse: lühiülevaade</i>	3
<i>2. Eesti osalus esimeses projektikonkursi kutses</i>	5
2.1. Projektide hindamistulemused	8
2.2. Eesti koordineerimisega projektid: peamised nõrkused	10
2.3. Tartu Ülikool IST esimeses projektikonkursis	10
<i>3. Mis tulekul?</i>	11
<i>4. Soovitused</i>	12

1. IST esimene projektikonkursi kutse: lühiülevaade

15.detsembril 2002.a. käivitused 6.Raamprogrammi (6.RP) temaatiliste valdkondade alt esimesed projektikonkursid. Antud projektikonkursside avanemine tähistas ühtlasi ca 17 miljardi euro suuruse Euroopa Liidu 6. teadus- ja arendustegevuse programmi sisulist käivitumist muutunud reeglite ning poliitiliste eesmärkide taustal.

Infoühiskonna (IST) temaatiline valdkond on 6.RPs üks kaheksast põhivaldkonnast kogueelarvega 3,8 miljardit eurot. Esimese projektikonkursi mahuks kujunes sellest ligi neljandik, täpsemalt 1070 miljonit eurot, millele võisid konkureerida eri tüüpi organisatsioonid Euroopa Liidu liikmesmaadest ja programmiga assotsieerunud riikidest, k.a. Eesti, eriklauslite alusel ka üksikud organisatsioonid kolmandatest riikidest (nt USA, Kanada, India, Hiina jms).

Uus programm ning uus sisu on tagantjärele hinnates kohanud Euroopas laialdast huvi ning IST valdkonna esimesele projektikonkursile laekus kokku 1396 projektitaotlust, millede poolt küsitud finantstoetuse suuruseks kujunes 7,5 miljardit eurot. Võrdluses konkursikutse määratletud eelarvega on lihtne leida konkurentsisuhtarvu rahalises mõõtmes, milleks on ca 1:7,5.

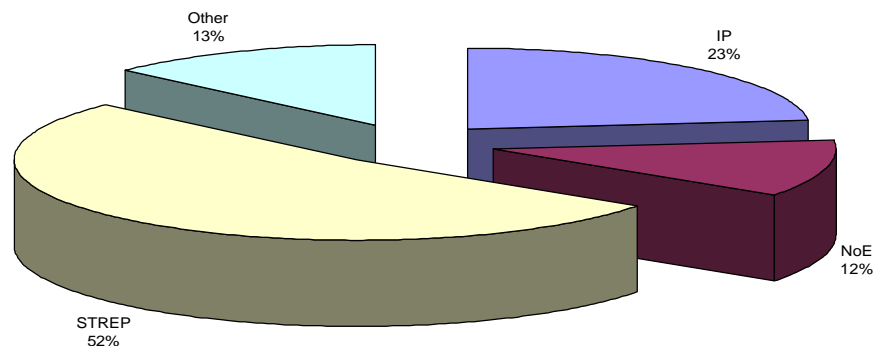
5. RP IST programmi viimasesse vooru, mis oli läbi aegade üks aktiivsemaid osavõtte IST programmist ning tema eelkäijatest, laekus ligi 1500 taotlust. Kui arvestada tõsiasja, et käesolevas 6. RPs finantseeritakse soovitatavalt 2/3 eelarve ulatuses suurprojekte, kus erinevalt 5.RPst võib ühe projekti maht ulatuda mitmekümne miljoni euroni, osutus reaalne s.t. projektide arvu põhjal leitav konkurents äärmiselt tihedaks, varieerudes eri valdkondade vahel 1:7 kuni 1:22-ni.

IST esimeses projektikonkursi kutses olid avatud järgmised temaatikad:

- 1. CMOS (*complementary metal oxide semiconductor*) transistori edasiarendamine ning post CMOS süsteemid.** Suurusjärg kuni 5 nm, silikoontehnoloogiasse integreerimine ja jõudluse tõstmine.
- 2. Mikro ja nanosüsteemid.** Kuluefektiivsuse ja funktsionaalsuse tõstmine, integreerimine ümbritsevasse seadmetesse ning töökindluse parandamine.
- 3. Multifunktsionaalne laivõrk.** Võrgutehnoloogiate ja arhitektuuri väljaarendamine, vähemarenenud regioonidele kättesaadavamaks tegemine, odavat juurdepääsu võimaldavate seadmete loomine, suurenev laivõrgu jõudlus jms.
- 4. Mobiil- ja traadita süsteemid peale 3G-d.** Integreeritud funktsionaalsusega süsteemide loomine (personaalne tase – nt PAN; lokaalne tase – WLAN, UWB; mobiiltase - UMTS; univeraaltase - DxB-T), kõikjaldane *online* kommunikatsioon vahelduvate tasemete juures, *roamingu* võimalused, QoS.
- 5. Töökindlus ja turvalisus globaalsel tasandil.** Kõikjaldase kommunikatsiooniga seonduvad turvalisuse küsimused, privaatsuse tagamine ja töökindluse tõstmine.
- 6. Multimodaalsed kasutajakeskkonnad.** Intelligentsete tehnoloogiate väljaarendamine, mis reageeriks inimeste tajudele, liikumisele, häälele jms.
- 7. Semantilised teadmussüsteemid.** Iseorganiseeruv multimeedia sisukeskkond, konteksti, mitte sõnadepõhine süsteem, teadmispõhised kasutajaplatvormid, mis aitaksid efektiivistada tööd.

8. **Võrgustunud audiovisuaalsed süsteemid ja koduplatvormid.** Täielikult interaktiivsete audiovisuaalsete kodusüsteemide loomine, üldine ühilduvus ning pidev suhtlus.
9. **Võrgustunud ärid ja valitsus.** Resursside jagamisele ning protsesside integreerimisele suunatud süsteemid. Partnerluse soodustamine uute teenuste ja toodete loomiseks, e-valitsuse avatud platvormid jms.
10. **eTurvalisus transpordis.** Peamiselt tee- ja õhustranspordi turvalisusriskide maandamist soodustavad tehnoloogiad.
11. **eTervishoid.** Intelligentse keskkonna väljaarendamine, mis oleks võimeline koguma, töötleva ja salvestama tervisealast infot kõikjaldaselt, sõltumata inimese asukohast, kellajast jms. Riietesse peidetud sensorid jms.
12. **Tehnoloogiategu kasutatav e-õpe ja kultuuripärandile ligipääsu soodustamine.** Euroopa haridus- ja kultuuriressursi kasutust võimaldava süsteemi väljaarendamine; simulatsioonid, kognitiivne ja virtuaalsetel agentidel põhinev õpetamine jms.

Ülalnimetatud 12 valdkonda, millele lisanduvad kaks üldisema suunitlusega valdkonda¹, annavad tunnistust sellest, et Euroopa Komisjoni poolt võetud uus suund fokuseeritud ja kontsentreeritud teadus-arendustööle on 6. RP IST valdkonnas realiseerunud. Kui 5. RP lõikes pääsesid kahepoolsetele läbirääkimisele konkursil osalenud taotlustest keskmiselt 595, siis 6.RP esimese vooru tulemuste põhjal kujunes antud numbriks 226. Tulemuseks on väiksem finantseerimist saavate projektide arv ning keskmise projekti mahu tõus 5 miljonile eurole.

Joonis 1. Erinevate finantseerimisinstrumentide osakaal projektide arvu järgi

Joonis 1 annab ülevaate esitatud projektide iseloomust ja arvukusest. Kõigist projektidest moodustasid nn uued instrumendid² - tippteadmiste võrgustikud³ (NoE) ja integreeritud

¹ Tulevikutehnoloogiad (FET) ning üldised kaasnevad meetmed (General Accompanying Activities)

² Instrumendiks nimetatakse projekti modaalsust ja finantseerimise viisi

³ Tippteadmiste võrgustikud soodustavad teadustegevuse struktureerimist ühtse tegevuskava alusel ja on seetõttu sobivaim instrument eeskätt ülikoolidele ja uurimisasutustele

projektid⁴ (IP) – 35% ehk ligikaudu kolmandiku. Konkurentsilt populaarsemad olid sihtotstarbelised eriprojektid (STREP) ehk 5.RPst tuntud teadus-arendusprojektid. Nende osakaal kõigis esitatud projektides oli ligikaudu pool. Ülejäänud projektid puudutasid enamjaolt rahvusvahelisi koostöövõrgustikke ja abistavaid meetmeid, kus tulemiks ei ole vahetult teadus-arendustegevuse produkt, vaid eelduskeskkonna loomine paremaks teadus-arendusalaseks tegevuseks.

Kui uute instrumentide arv moodustas kõigist taotlustest kolmandiku, siis kogueelarvest eraldati neile märkimisväärne 75%. Seega võib öelda, et traditsioonilised projektitüübid, mis on oma olemuselt Eesti teadus-arendustegevuse maastikku ning osalejate spetsiifikat arvestades kindlasti sobivamad, konkureerisid vaid 25%-le saadaolevatest ressurssidest. Ainuüksi see fakt ilmestab tõsiasja, et 6.RPs on finantseeringu saamine märgatavalt keerulisem kui eelmisest 5 RPst. Kontsentreerumise tulemusena võib siiski eeldada, et projektipartneri tööülesanded ilmselt laienevad ning suureneb ka projekti keskmine finantseering.

Nagu instrumentide spetsiifikast järeldada võib, on tööstusorientatsioon konkreetsel kujul esindatud integreeritud projektides ning sihtotstarbelistes eriprojektides, kus 55% partneritest olid ettevõtlusringkondade esindajad. Tipteadmiste võrgustikes figureerisid aga 90% juhtudest ülikoolid ja teadusasutused. Väikeettevõtete osavõtt varieerus samuti projekti iseloomust sõltuvalt – kõige populaarsemad instrumendid väikeettevõtete jaoks olid eritoetustegevused ehk eelnevast raamprogrammist tuntud kaasnevad meetmed (35% osalejatest) ning sihtotstarbelised eriprojektid (25%), mis oma ulatuse ja ülesehituse poolest on väiksematele ettevõtetele sobivamad. IP-des ulatus küll VKE-de osavõtt 20%-ni, kuid nende poolt saadud eelarve moodustas 15% projektide eelarvest.

Koos projektide suurenemisega on suurenenud ka projekti keskmiste partnerite arv. Kui 5.RP IST valdkonnas kujunes keskmiseks projekti partnerite arvuks 8, siis hetkel varieerub keskmine partnerite arv 33 (tippteadmiste võrgustikud) ja 9 (sihtotstarbeline eriprojekt) vahel. Integreeritud projektides osaleb keskmiselt 25 partnerit.

Uute liituvate riikide osavõtt osutus oodatud madalamaks, vaid 3% oodatud 6% asemel. Seetõttu võib oodata, et kolmandas projektikonkursi kutses suunatakse suurem tähelepanu tulevaste liikmesriikide kaasamisele.

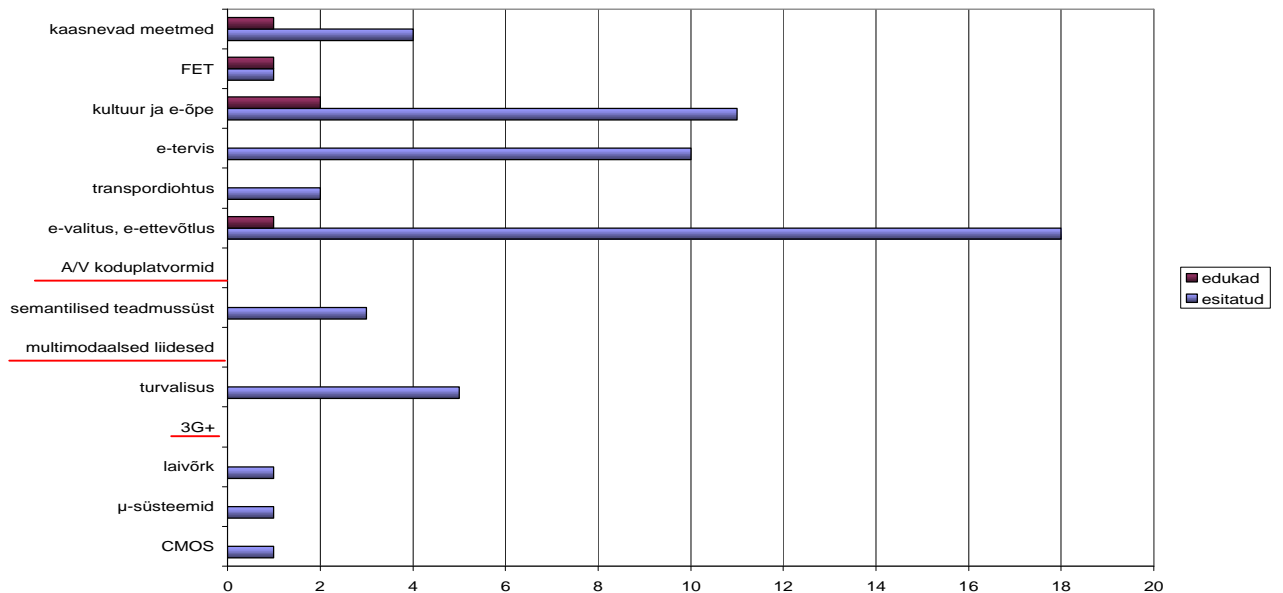
2. Eesti osalus esimeses projektikonkursi kutses

Osalemine 6.RP IST temaatilises valdkonnas kujunes Eesti organisatsioonide jaoks läbi aegade kõige aktiivsemaks. Kokku osaleti 57 projektis, neist kolme puhul olid koordinaatoriks eestlased. Eelnevalt nimetatud 12 valdkonnaks osutus oodatult populaarseimaks 'võrgustunud ärid ja valitsus'⁵, kuhu kandideeris kokku 18 projekti ehk ligi kolmandik kõikidest Eesti osalusega projektidest, populaarsuselt teine valdkond puudutas 'tehnoloogiatoel baseeruvat õpet ja ligipääsu kultuuripärandile' (vt joonis 2). Üldjoontes peegeldab tulemus hästi Eesti IT arendustegevuse hetkeolukorda, kus enamik püüdlusi IT valdkonnas on suunatud e-rakenduste väljatöötamisele.

⁴ IP on ambitsioonikas suurprojekt, mis koosneb mitmetest, kuid ühtset eesmärki teenindavatest alamprojektidest. IP tulemiks on uued teadmised, tavapäraselt uue prototüübi loomise näol

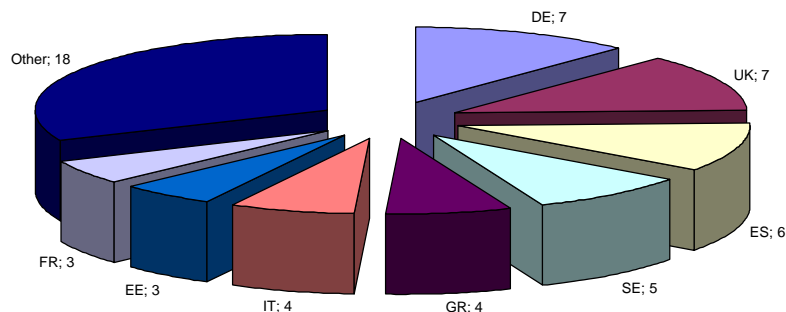
⁵ *ingl.k.* Networked businesses and government

Huvipakkuvaks osutus tõsiasi, et mobiilsüsteemide valdkonnas ei osalenud ühtki Eestipoolset taotlejat, kuigi valdkonna areng ise, eelduse kohaselt, võinuks seda oodata. Samuti ei osalenud ükski Eesti organisatsioon audio-visuaalsete platvormide arendamises, mis jällegi kinnitab fakti, et multimeedia ja eri multimeedia platvormide integratsiooni valdkonnas huvi IST programmi vastu kas puudub või on olemasolev T&A tase liialt madal konkureerimaks EL innovatsiooniprojektides. Ka multimodaalsete kasutajaliideste valdkond ei leidnud Eestist huvilisi.

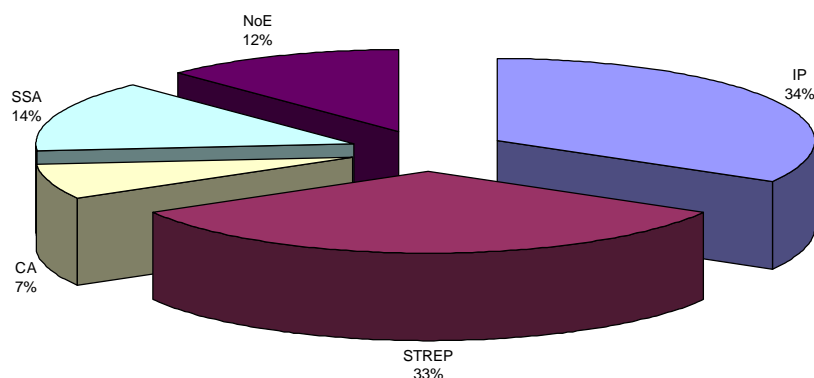
Joonis 2. Eesti osalusega projektid valdkonniti

Kõige sagedamini on Eesti osalusega projektide koordinaatoriteks Saksa või Suurbritannia organisatsioonid, kuid ka Hispaania, Rootsi ja Kreeka figureerivad teistest enim. Kui Saksa ja Suurbritannia organisatsioonide puhul võib eeldada rohkem isiklikelt kontaktidelt sünninud koostööd, siis Euroopa lõunapoolsete riikide puhul kirjeldab antud graafik adekvaatselt nende riikide suurt aktiivsust raamprogrammis osalemisel.

Joonis 3. Eesti osalusega projektide koordinaatorid

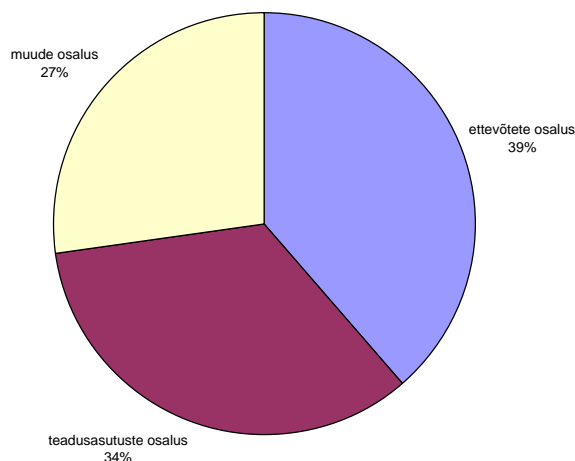
Projektitüübi järgi olid eestlaste jaoks soositumad integreeritud projektid (19 tk) ning sihtotstarbelised eriprojektid (19 tk) (joonis 4). Seega lahkneb allolev joonis üldisest IST programmi tendentsist, kus IPde osakaal kõikides projektides küündib paarikümne protsendi piirimaile. Seega on ilmselt eestlaste poolt soositumad suuremad projektid, mille kaudu end partnerina rahvusvahelistesse teadus-arendustegevuse võrgustikesse integreerida. Sihtotstarbeliste eriprojektide osakaalu väiksem domineerimine võib tuleneda asjaolust, et Eesti enda poolt koordineeritud projekte on suhteliselt vähe ning STREPi kui väiksemamastaabilist teadus-arendustöö finantsinstrumenti kasutatakse harvem. Teisalt ehk on partnerina soositud osalema IPdes enam ka teadmine, et IP-del on suurem võimalus rahastatud saada kui STREPidel.

Joonis 4. Eesti osalusega projektid tüübi järgi

Organisatsiooniliselt näitasid suurt aktiivsust IST programmist osavõtmisel ettevõtted, kes figureerisid projekti partneri või koordinaatorina kokku 39% juhtudest. Siinkohal peab arvestama sellega, et mõned ettevõtted osalesid paralleelselt mitmes projektis. Paraku ükski viimatimainitud ettevõtetest finantseeringut ei saanud. See fakt annab ühtlasi tunnistust sellest, et lisaks aktiivsele osavõtule tuleb projekte ka hoolikalt valida.

Teadusasutused figureerisid projektides 34% juhtudest, neist omakorda oli suur ülekaal Tartu Ülikooli ja Tallinna Tehnikaülikooliga seotud struktuuriüksustel. Muudest teadusasutustest osales IST programmi esimeses projektikonkursi kutses vaid Pedagoogikaülikool, sedagi vaid ühes projektis. TÜ ja TTÜ omavahelises võrdluses on aktiivsem TÜ 14 osalusega kümnes erinevas projektis TTÜ 8 projekti vastu. Samas on TTÜ olnud edukam – edukaks osutus üks tippteadmiste võrgustik. TÜ-l paraku ei olnud esimeses voorus ühtegi edukat projekti.

Joonis 5. Osalemine projektides organisatsiooni tüübi järgi

2.1. Projektide hindamistulemused

57-st IST programmi kandideerinud Eesti osalusega projektist osutusid edukaks viis, lisaks kanti üks projekt reservlisti. Viimatimainitud projektil on lootust saada Euroopa Komisjoni poolt aktsepteeritud juhul, kui antud valdkonnas läbirääkimised mõne eduka projektiga luhtuvad. Nimetatud viiest edukast projektist kaks kuuluvad nn uute instrumentide hulka, mis sisuliselt tähendab Eesti partneritele võimalust osaleda ambitsioonikates suurprojektides, kus on esindatud Euroopa juhtivad tehnoloogiafirmad ning teadlased. Üks mainitud projektidest on integreeritud projekt kogueelarvega 20 miljonit eurot ning partnerite arvuga 26. Antud projekti eesmärgiks on standardite loomine turvalise andmevahetusarhitektuuri väljaarendamiseks mobiilsete e-valitsuse teenuste valdkonnas. Teine mainitud projekt on tippteadmiste võrgustik ehk akadeemilise suunitlusega koostöövõrgustik peamiselt ülikoolide ja uurimisasutuste vahel. Projekti temaatika kuulub robotika valdkonda ning projekti aastane finantseerimismaht küündib 4 miljoni euron. Finantseerimist saavad ka ilmselt üks kultuuriväärtuste digitaliseerimist puudutav projekt, e-õppeplatvormi arendav projekt ning IST rahvusliku kontaktpunkti tegevust toetav projekt. Üksikasjalikku infot selle kohta, kui suures mahus Eesti organisatsioonid finantseeringut saavad, hetkel veel ei ole.

Võrdluses meie naabritega võib öelda, et Eesti ei ole oma tulemuste osas erand. Nii näiteks jõudsid Leedu projektidest läbirääkimistele 6 projekti, Lätist aga veelgi vähem, vaid 3 projekti. Slovakkia oli Eestiga samal tasemel, väga edukalt aga läks Sloveenial, kellel jõudsid läbirääkimistele koguni 22 projekti. Soomel, võrdlusena, kiideti heaks 92 projekti. Antud tulemused kinnitavad üha enam seda, et Raamprogrammist võidavad enim hea tehnoloogilise potentsiaaliga riigid.

6.RP IST valdkonnas hinnatakse kõiki hindamiskõlblikuks tunnistatud projekte järgmiste kriteeriumite alusel:

1. Vastavus tööprogrammi eesmärkidele (hindamiskünnis 3 viiest võimalikust)⁶

⁶ v.a. eritoetustegevused, kus künnis 4

2. Potentsiaalne mõju Euroopa tasemel (3/5)⁷
3. Teaduslik-tehnoloogiline tase (4/5)⁸
4. Konsortsiumi kvaliteet⁹ (3/5)
5. Juhtimiskvaliteet (3/5)
6. Ressursside mobiliseerimine¹⁰ (3/5)

Lisaks individuaalsetele kriteeriumipõhiste hindamiskünnistele on uudse elemendina lisatud projekti enda künnis, mis filtreerib omakorda välja kõige konkurentsivõimelisemad projektid. Selleks osutus IST programmis 24 punkti 30 võimalikust, kusjuures projekti lõpphinne kujuneb mitte eri kriteeriumite alusel saadud individuaalsete hinnete summast, vaid kaalutud keskmiste põhjal. Projekti enda künnist, s.o, mainitud 24 punkti, ületas Eesti osalusega projektidest vaid üheksa.

Hindamiskünnise ületanud projektid kriteeriumite lõikes

Tabel 1

	vastavus	mõju	TT tase	konsortsium	juhtimine	Ressursid
IP	63%	47%	16%	58%	53%	32%
STREP	68%	58%	16%	53%	68%	58%
CA	100%	100%	50%	100%	75%	50%
SSA	88%	50%	38%	38%	50%	N/A
NoE	100%	100%	100%	71%	86%	N/A

Eesti osalusega projektide nõrgimaks küljeks osutus domineerivalt projekti teaduslik-tehnoloogiline tase, mille raames hinnatakse projekti eesmärgipärasust, tehnoloogilist uuenduslikkust ja eesmärkide saavutatavust. Väga paljudel juhtudel ei olnud projekt Euroopa mastaabis piisavalt uudne või oli uudsusmoment ebapiisavalt lahti kirjutatud. Samuti oli partnerite teaduslik-tehnoloogiline kompetentsus mittevastav projekti sisule. Tippteadmiste võrgustike puhul võis projekti tegijate taust olla küll tugev, kuid paraku jäid partnerite saavutused teaduse vallas projektkirjelduses sageli kajastamata. Vähene probleemide fookuseeritus ja tööülesannete ning eesmärkide hajusus alandasid samuti ekspertide silmis projektide väärtust. IP-de ja STREP-ide puhul ületas Eesti osalusega projektidest antud kriteeriumi hindamiskünnist kõigest 15%, veidi parem oli näitaja eritoetustegevuste (37%) ja koordineerimistegevuste (50%) osas. Üldiselt kõige kõrgemad hinded saanud tippteadmiste võrgustikud läbisid selle kriteeriumi ootuspäraselt 100%-liselt.

Teiste hindamiskriteeriumite puhul peab eristama projekti tüüpi. Nii näiteks oli IP-de puhul tõsiseks probleemiks projekti ressursside mobiliseerimisega seonduv. Peamiste nõrkustena toodi välja projekt eelarve mittevastavust tööplaanile, s.o. ühelt poolt oli teatud hulk projekte, mille eelarve oli selgelt üle paisutatud, teiste puhul aga olid tööülesanded liialt kõrgelennulised antud projekti eelarvet silmas pidades. Hindajad heitsid ette ka eelarve ebavõrdset jagunemist partnerite vahel. Selle hindamiskriteeriumi ületas vaid ca 30% IP projektidest.

Eriotstarbelistel sihtprojektidel osutus nõrgaks küljeks konsortsiumi partnerite struktuur, ette heideti seda palju ka IP-de puhul. Peamised probleemid selles vallas seonduvad

⁷ sihtotstarbelisel eriprojektil kriteeriumid 2 ja 3 ära vahetatud

⁸ tippteadmiste võrgustikus ja eritoetustegevuse puhul künnis 3

⁹ tippteadmiste võrgustiku puhul hinnatakse integratsiooniastet, hindamiskünnis on 4

¹⁰ tippteadmiste võrgustiku ja eritoetustegevuse puhul 6 kriteerium puudub

organisatsioonistruktuuri ja juhtimiskorraldusega, sageli märgiti probleemseks ka partnerluse struktuuri. Kurbloolisusena ei olnud vaatamata tugevale konsortsiumile partnerite profiilid piisavalt selgelt ja üksikasjalikult lahti kirjeldatud, samuti olid ebapiisavalt kaetud partneri ülesanded ja roll, seda eeskätt tulemuste kasutajate ja kommertsialiseerijate osas. Paljudel juhtudel alandas projekti hinnangut ebapiisavalt adresseeritud intellektuaalse omandi küsimused. Kokku ületas hindamiskünnise ligikaudu 55% IP-dest ja STREPIDest.

Projekti potentsiaalse mõju osas hinnati tegevuse vastavust projekti eesmärkidele, võimalust projekti tulemeid anda laiemasse kasutusse, projekti innovaativsus ja uudseima tehnoloogia kasutamist. Probleemseks kriteeriumiks osutus see eeskätt IP-de puhul, millest enam kui 55% kukkusid hindamiskünnise mitteületamisega konkurentsist välja.

Tippteadmiste võrgustike puhul osutus nõrgimaks ühtse tegevuskava (*Joint Programme of Activities*) kirjeldus, mis ei andnud piisavalt tunnistust jätkusuutlikust teadusalasest integratsioonist projekti sees.

Tugevamateks külgedeks projektide puhul osutus projekti vastavus IST tööplaanile – ilmselt tutvuti tööprogrammi eesmärkidega piisavalt hästi ning suurenenud konkurentsitingimustest ei adresseeritud mitterelevantseid teemasid. Üldjuhul vähemalt 2/3 projektidest täitsid selles kategoorias hindamiskünnise nõude.

2.2. Eesti koordineerimisega projektid: peamised nõrkused

Eesti koordineerimisel esitati IST programmi 3 projekti. Kõik projektid olid sihtotstarbelised eriprojektid ning koordinaatoriteks kahel juhul ettevõtted ning ühel juhul ülikooliga seotud üksus.

Üldjoontes oli projektide tase üsna keskpärane – kui Eesti osalusega projektide keskmine hinne oli 17, siis Eesti koordineerimisel esitatud projektide hinnad olid vastavalt 18, 17 ja 14. Tuletame meelde, et hindamiskünnise läbimiseks oleks pidanud saama hindeks vähemalt 24.

Peamised etteheited projektide aadressil puudutasid projekti partnerite struktuuri, nt liialt suurt Eesti partnerite osakaalu ja seeläbi liigset Eesti kesksust; partnereid, kel puuduvad projekti seisukohalt vajalikud teadmised; intellektuaalse omandi küsimuste vähest adresseerimist. Mitmel puhul heidetakse ette eelarve ebapädevat planeeringut. Ära märgiti muu hulgas vähest tähelepanu konfliktide lahendamise võimalustele, valet instrumendi valikut, vähest innovaativsus, laialivalguvat fookust.

Kuivõrd iga projekti puhul olid omad spetsiifilised aspektid, mida hinnati, siis on raske välja tuua konkreetseid ühiseid jooni, mis Eesti taotluste puhul eristuksid. Siiski võib öelda, et soovitatavalt peaksid Eesti koordinaatorid väga tõsiselt suhtuma konsortsiumi tasakaalustatud ülesehitusse, peaksid rohkem kontsentreerima tähelepanu intellektuaalse omandi küsimustele, vältima liialt suurt Eesti kesksust.

2.3. Tartu Ülikool IST esimeses projektikonkursis

Tartu Ülikool oli kahtlemata kõige aktiivsem Eesti organisatsioonidest IST programmi esimeses projektikonkursi kutses. 57 IST programmi esitatud projektist oli Tartu Ülikool seotud 10 projektiga. Neist ühes projektis osales koguni 5 TÜ-ga seotud struktuuriüksust.

Üks TÜ-ga seotud organisatsioon esitas taotluse koordinaatorina, kuid paraku ei ületanud antud projekt hindamiskünniseid. Antud projekti puhul heideti ette liialt suurt Eesti partnerite ringi (7 partnerit 15st) ja seeläbi liigset fokuseeritust Eestile, puudulikku tulemuste levitamise ja rakendusplaani, tehnoloogiategadlike partnerite vähesust ja intellektuaalse omandi küsimuste puudumist tervest taotlusest.

Ilmselt ei ole mõttekas analüüsida iga konkreetse TÜ osalusega projekti tugevaid ja nõrku külgi, kui välja tuua ühised jooned, mis nende taotluste hindamislehtede kokkuvõttelt esile kerkivad.

Nõrgad küljed:

- Projekti vähene innovaativsus. Projektis kasutatav tehnoloogia ei ole eesrindlik ja projekti tulemused ei oma erilist mõju kas liigselt lokaalse projekti tõttu või tehnoloogia vähese uudsuse tõttu.
- Tulemuste rakendus- ja levitusplaan ei ole piisavalt selgelt läbi mõeldud.
- Intellektuaalse omandi küsimused tugevasti alaadresseeritud.
- Ressursside kasutus ei ole kooskõlas töömahuga.
- Partnerite valik ei ole kõige õnnestunud.

Tugevatest külgedest võib välja tuua eeskätt head partnerid teaduse valdkonnast, samuti TÜ oskust läbi rääkida suhteliselt soodne positsioon konsortsiumis.

Koostööd tehakse enim Suurbritannia (13%), Prantsusmaa (13%), Saksa (11%) ja Itaalia partneritega (10%).

3. Mis tulekul?

17.juunil käivitus IST programmi teine projektikonkursi kutse, mille eelarve jääb suurusjärku 525 miljonit eurot. Teise projektikonkursi raames oodatakse taotlusi kuni 15.oktoobrini järgmiste temaatikate alla:

- **Kõrgtehnoloogilised kuvarid:** orgaanilisest materjalist uue põlvkonna kuvarite loomine, kerged silmalähedased vaateterminaalid ning pilti kuvavad seinakatted;
- **Optoelektronika komponendid:** kõrgtehnoloogiliste materjalide arendamine, mikro ja nanotasemel fotooniliste struktuuride loomine ning optoelektroniliste vooluringide loomine;
- **Avatud tarkvara ja teenuste platvormid:** lisandväärtusteenuste, hajus- ja võrgusüsteemide tarbeks avatud lähtekoodiga tarkvara loomine, vahetarkvara, arendustuge pakkuv tarkvara;
- **Kognitiivsed süsteemid:** süsteemide loomine, mis oleksid võimelised reageerima inimeste tunnetele, pilkudele, kõnele, zestidele;
- **Sisseehitatud süsteemid:** uue põlvkonna sisseehitatud süsteemide disainimine, modelleerimine ning rakendamine intelligentsetes seadmetes;
- **Mobiilsetele kasutajatele ja –töötajatele mõeldud teenused ja rakendused:** uute interoperatiivsete ja ühilduvate teenuste ja rakenduste loomine mobiilsete töökohtade tarbeks;
- **Vaba aja meediasisu platvormid:** digitaalse infosisuahela kõigi elementide integreerimiseks suunatud tegevused, mis võimaldaksid kombineerida eri formaadis infosisu ning pakkuda lõpptarbijale meelelahutuslikku elamust;

- **GRID süsteemid komplekssete probleemide lahendamiseks:** superarvutivõrkude loomine senilahendamata probleemide käsitlemiseks eri distsipliinides, k.a. genoomika, keskkond, tootmine jms;
- **Riskijuhtimise parandamine:** avatud platvormide loomine keskkonnariskide vähendamiseks ning ühiskondlike riskide (terrorismoht jms) juhtimiseks;
- **eKaasatus:** võrdsete võimaluste tagamine riskigruppidele infoühiskonnas osalemiseks.

Ilmselt võiks Eesti osavõtjatele pakkuda suuremat huvi just tarkvara ning teenuseid puudutavad teematikad, samuti loetelu teise poole valdkonnad, kus domineerivad peamiselt rakendused. Ilmselt on ka konkurents nendes valdkondades suurim, kuna esimesed valdkonnad keskenduvad rohkem suurtele IT infrastruktuuri arendavatele tegevustele.

4. Soovitused

- kaasake kompetentseid tööstuspartnereid, nõudke neilt konkreetset nägemust tulemuste rakendamise osas
- kaitske oma intellektuaalse omandi õigusi, seda enam, et kulud on võimalik kanda projektist
- kirjeldage piisavalt lahti oma kompetentsid – seda eriti tippteadmiste võrgustikes, mis eeldavad võrgustikust osa võtvatelt teadlastelt tippklassi
- veenduge, et projekt, milles osalete, on Euroopa mastaabis uudne ja võib omada potentsiaalset majanduslikku mõju
- mõelge standarditele või standardiseerimise võimalikkusele .

Lisaks soovitame teil olla ise proaktiivne ning käia oma valdkonna infopäeva(de)l Brüsselis (vt. www.cordis.lu/ist), kus koguneb oluline hulk partnereid otsivaid projektitegijaid, osaleda teematilistel konverentsidel ja üritustel. Koordinaatorina tuleks projekti koostamisel jälgida, et projekt vastaks IST programmi sisule ja ambitsioonidele, s.t. põhjalikult viia end kurssi baasdokumentatsiooniga (nt SA Archimedese konsultantide abiga), otsida partnereid nende hulgast, kellel on piisav varasem kogemus ehk osalus edukas projektis, jälgida 'roadmap' tüüpi IST projektide kulgemist ning nende liikmete kaudu püüda IST programmi kaasatud saada, kaasata ka standardiseerimisorganisatsioone, kuna standardite väljatöötamine on hetkel Euroopa prioriteet jne.